

บทที่ 4

พัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

ในช่วงระยะเวลา 70 ปีที่ผ่านมา บ้านยางใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ปัจจัยที่เป็นตัวแปร ของการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา นั้นมาจากภายนอกอยู่หลายประการ ทั้งที่เป็นไปโดยพ่อค้าจากภายนอก และการดำเนินการจากหน่วยงานของรัฐ การเข้ามาของสิ่งใหม่ ๆ ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านซึ่งเราควรทำความเข้าใจ กระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในบริบทของความยากจน การแพร่ขยายของอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ การขยายตัวของอำนาจรัฐและความสัมพันธ์กับระบบตลาด ในภาคอีสาน

ยุคบุกเบิก : ก่อนทางการจะเข้ามา (ก่อนทศวรรษ 2490)

เมื่อชาวบ้านกลุ่มแรกราว 10-20 ครอบครัว อพยพมาจากบ้านโคกเกตุ มาถากถางจับจองที่ดินทำกินในบริเวณบ้านยางใหญ่ในปัจจุบันนั้น ได้จับจองที่ดินทำกินได้เพียงผืนเล็ก ๆ เพื่อทำการเพาะปลูกข้าวได้เพียงพอกับการเลี้ยงชีพเท่านั้น ไม่ได้มีการจับจองที่ดินขนาดใหญ่เพื่อหวังผลทางการค้า การปรับปรุงพื้นที่ก็เป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป จนเมื่อการเพาะปลูกเป็นไปอย่างได้ผลแต่ละครอบครัวก็ชักชวนญาติพี่น้องเพื่อนฝูงเข้ามาอยู่ด้วย ดังนั้นในระยะแรก ๆ นั้นผู้ที่อพยพเข้ามาส่วนมากจึงเป็นเครือญาติและผู้ที่เคยรู้จักคุ้นเคยกันมาความเป็นอยู่จึงเป็นไปแบบพึ่งพาอาศัยไหว้วานกันได้ แต่ละครอบครัวจะช่วยเหลือกันถากถางทั้งชายและหญิง เมื่อมีความจำเป็นก็มีการช่วยเหลือพึ่งพากันสูง เช่นเมื่อครอบครัวไหนขาดแคลนอาจจะเนื่องจากผลผลิตไม่ดีเนื่องจากเกิดความแห้งแล้ง สัตว์ป่ารบกวน หรือการสร้างทำนบเพื่อป้องกันน้ำท่วมไร่นา ฯลฯ เหล่านี้ชาวบ้านก็จะช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี ดังที่ชายผู้ใดได้กล่าวถึงอดีตของหมู่บ้านยางใหญ่ว่า

"ถึงแม้ในระยะแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ต่างคนต่างถากถางจับจองที่ของตนเองไม่มีเวลาไปช่วยเหลืออะไรใคร แต่เมื่อมีเรื่องจำเป็นก็ไม่ถึงกับหมดหนทางเพราะอาหารสามารถขอแบ่งกันได้ การเก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะแรก แม้ว่าต่างคนต่างต้องทำของตนเอง เพราะแรงงานของแต่ละครอบครัวมีไม่พอ บางปีก็ต้องปล่อยข้าวสุกจนร่วงหล่นจากต้น ปล่อยให้นกกาบินก็เป็นเรื่องที่ชาวบ้านไม่เห็นว่าเป็นเรื่องอะไร ถือเป็นเรื่องดีเสียอีกที่ผลผลิตได้ดีจนเก็บเกี่ยวไม่ทัน แต่ถ้าเป็นเรื่องที่กระทบต่อ ส่วนร่วมแล้วชาวบ้านจะร่วมมือกันดีกว่าเดี๋ยวนี้ มากเช่น การช่วยกันสร้าง ทำนบกั้นน้ำเพื่อไม่ให้ผลผลิตในที่ดินของ หมู่บ้าน เสียหาย การช่วยกันจัด เวรยามในการป้องกันสัตว์เช่น ช้าง ลิง มาทำลายผลผลิต เป็นต้น"

เมื่อเริ่มก่อตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้น การผลิตยังเป็นไปแบบพึ่งตัวเองสูง เพราะหมู่บ้านมีความอุดมสมบูรณ์มาก การดำรงชีวิตจึงไม่ได้ยุ่งยากอะไรเพียงแต่ปลูกข้าวให้เพียงพอกับการบริโภคตลอดทั้งปีก็สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างสบาย กับข้าวแต่ละมื้อหาได้จากห้วย หนอง คลอง บึง และป่าที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์รอบหมู่บ้าน ความเป็นอยู่การเลี้ยงชีพในแต่ละวันเป็นไปแบบหมู่บ้านไทยในอดีตที่มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายและไม่จำเป็นต้องดิ้นรนมากนักในการทำอาหาร แต่ละมื้อแม้บ้านสามารถตั้งหม้อแกงไว้รอสามที่ออกไปหาปลาหาเนื้อมาใส่หม้อได้เลย ว่างจากนั้นก็มีการทอผ้าทอเสื่อ ล่าสัตว์ป่ามาแบ่งกันกิน ทักพินเก็บไว้ใช้ยามฤดูฝน โดยงานส่วนใหญ่จะเป็นของผู้ชาย ยกเว้นงานฝีมือประเภท ทัก ทอ ถนอมอาหารที่ผู้หญิงจะเป็นคนรับผิดชอบ ในระยะแรกการติดต่อกับภายนอกใช้ทางเกวียนที่ไม่มีเส้นทางแน่นอนไม่มีการค้าขาย ไม่มีพ่อค้าจะมีก็เป็นเพียงการแลกเปลี่ยนสิ่งของที่จำเป็น เช่น หอม กระเทียม เกลือ ฯลฯ ระหว่างบ้านเก่า (โคกเกตุ) กับบ้านใหม่ (ช่างใหญ่) เท่านั้น

ยุคก้าวสู่โลกภายนอก : การเข้ามาของอำนาจรัฐ (ทศวรรษ 2490-2520)

ชีวิตดำเนินไป พร้อมกับความเปลี่ยนแปลง ที่สืบคลานมาจากภายนอก เมื่อตำรวจชายแดน เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อผลทางด้านความ

มันคงราวปีพ.ศ. 2493 และได้เกณฑ์ชาวบ้านสร้างโรงเรียนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2495 พร้อมกันนั้นเองเจ้าของโรงไม้ จากอำเภอได้สัมปทาน เข้าไปตัดไม้ในเขตรอบ หมู่บ้านและบริเวณใกล้เคียงทั้งหมด รวมทั้งที่มีเหลืออยู่ในที่นาของชาวบ้าน ที่ชาวบ้านไม่สามารถจะตัดได้ด้วย การตัดไม้เป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว เพราะชาวบ้านอยากให้ที่นาของตนโล่งเตียนจะได้ง่ายต่อการทำนา และทางโรงเลื่อยเองก็เสนอเงื่อนไขแลกเปลี่ยนกับการเข้าไปตัดไม้ในไร่นาของชาวบ้าน โดยการเสนอออกใบถือครองที่ดินให้เป็นการตอบแทน เป็นเหตุให้ ป่าไม้ รอบหมู่บ้าน ที่เคยเป็นแหล่งอาหารเลี้ยงชีพเป็นแหล่งที่ช่วยให้ชาวบ้านพึ่งพาตนเองได้หมดไป

ราวปี พ.ศ. 2500 นายเหมือนชาวปะคำ ได้เดินทางเข้ามาติดต่อดีค้าขายสิ่งของต่าง ๆ กับชาวบ้าน ในรูปของพ่อค้าเร่ โดยการเดินหาซื้อของถูกประเภทข้าวไก่ ของปลา ฯลฯ จากชาวบ้านไปขายแพงที่ตลาดปะคำ พร้อมกับนำสินค้าต่าง ๆ ที่ชาวบ้านต้องการเช่น ผ้า สบู่ เกลือ ฯลฯ มาขายให้กับชาวบ้าน นายเหมือนเริ่มกิจการของตนจากการซื้อของที่เล็กหรือจำนวนไม่มาก เพราะตอนนั้นหมู่บ้านยังไม่มีทางติดต่อกับภายนอกต้องใช้การหาบ ระยะเวลาเขาต้องซื้อของจากชาวบ้านด้วยเงินสด แต่เมื่อเป็นที่ไว้วางใจของชาวบ้านแล้วเขาก็ใช้วิธีวางเงินมัดจำไว้เป็นบางส่วน ต่อเมื่อเขาของไปขายได้แล้วจึงนำเงินจำนวนทั้งหมดมาให้ชาวบ้าน กิจการค้าของนายเหมือนเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเพราะไม่มีพ่อค้าจากภายนอกคนใด เข้าไปซื้อขายของกับชาวบ้าน โดยไม่มีเส้นทางถนนอย่างเขาได้ นายเหมือนเริ่มซื้อของในราคาสูงขึ้น จำนวนมากขึ้น และขนส่งยากขึ้นโดยการติดต่อวางมัดจำข้าว วัว ควายไว้จำนวนมากพอแล้ว เข้าไปติดต่อพ่อค้าในเมืองทั้งจากบุรีรัมย์และโคราชมาซื้อต่อจากตน พ่อค้าจะนำรถเข้ามาบรรทุกของเหล่านี้ออกจากหมู่บ้านในฤดูแล้ง โดยมีจอบ เสียมช่วยในการทำทาง กิจการค้าคนกลางของนายเหมือนได้นำเงินตราเข้าสู่หมู่บ้าน ชาวบ้านดีค้าสิ่งของต่าง ๆ ที่ตนมีเป็นเงินมากขึ้นเท่ากับว่า ถูกดึงเข้าสู่ระบบตลาดมากขึ้น

เมื่อกิจการของนายเหมือน เจริญรุ่งเรืองขึ้นได้รับการเชื่อถือจากชาวบ้านสูง มีความสัมพันธ์กับชาวบ้านมากขึ้น เขาจึงตัดสินใจซื้อที่ดินบริเวณใจกลางหมู่บ้านตั้งร้านค้าถาวรขึ้น กิจการค้าของนายเหมือนรุ่งเรืองมาก ข้าวซึ่งเป็นผลผลิตหลักของชาวบ้านที่ถูกใช้ เป็นสิ่งของแลกเปลี่ยน เพราะชาวบ้านยังไม่มีเงิน

ตราหมุนเวียนมากนัก ได้มารวมอยู่กับนายเหมือนถึง 3-4 ชั่ง ทั้งที่เขาไม่ได้ทำนาเลย เมื่อมีเงินและข้าวมากกว่าคนอื่นในหมู่บ้าน นายเหมือนก็กลายเป็นผู้ให้กู้รายใหญ่ กลายเป็นผู้มีบทบาททางเศรษฐกิจ และบทบาททางด้านการเมืองในเวลาต่อมา

เมื่อมีหน่วยราชการเกิดขึ้นในหมู่บ้านคือ หน่วยตำรวจตระเวนชายแดน และโรงเรียนประจำหมู่บ้าน รวมทั้งวัดของหมู่บ้านด้วย ทำให้ทางการเริ่มตัดถนนเข้าสู่หมู่บ้าน โดยในราวปี พ.ศ. 2505 หน่วยงานเร่งรัดพัฒนาชนบท(รพช.) ได้เริ่มตัดถนนจากปะคำ ตัดทุ่งนาทางด้านเหนือเข้าสู่หมู่บ้าน จากถนนดินจนเป็นถนนลูกรังในปี พ.ศ. 2514 นับเป็นเส้นทางสายแรกที่เปิดหมู่บ้านออกสู่โลกภายนอก เริ่มจาก มีรถโดยสารสองแถว วิ่งเข้าออกหมู่บ้านวันละ 2 เที่ยวเข้า-เย็น เริ่มมีพ่อค้าเข้ามาติดต่อซื้อ-ขายของกับชาวบ้าน กิจกรรมค้าของพ่อค้าจากภายนอกดำเนินไปได้ดี เพราะชาวบ้านไม่มีความคิดที่จะประกอบอาชีพนี้ไม่มีชาวบ้านคนใดตั้งร้านค้าขายของในหมู่บ้านตอนนั้น เพราะความรู้สึกที่เป็นเครือญาติ คอยช่วยเหลือ พึ่งพากันอยู่ตลอด นั้นเอง การที่จะให้เปลี่ยนแปลงจากการให้ความช่วยเหลือมาเป็นการเอาเปรียบ เอากำไรในเชิงการค้าแบบใหม่นั้นชาวบ้านไม่สามารถทำได้ ดังนั้นพ่อค้าไม่ว่าจะเป็นพ่อค้าจรระยะแรกๆ หรือพ่อค้า ที่ตัดสินใจเข้ามาตั้งร้านค้าถาวรในหมู่บ้าน จึงเป็นคนที่มาจากที่อื่นในภายหลังทั้งสิ้น และพ่อค้าเหล่านี้ก็สามารถมีกิจการที่ก้าวหน้าจนร่ำรวยอย่างรวดเร็ว ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับเจ้าของร้านค้านั้นเป็นไปในลักษณะที่ ชาวบ้านมีความด้อยกว่าทางเศรษฐกิจ เพราะชาวบ้านจะซื้อสินค้าอุปโภค บริโภคจากร้านค้าเกือบทั้งสิ้น เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติ ที่เคยหากินหาใช้ได้ในบริเวณใกล้เคียง หหมดไป การซื้อข้าวของต่างๆ จากร้านค้าของชาวบ้านมักเป็นไปโดยใช่ ข้าวเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เพราะชาวบ้านเองมีเงินสดหมุนเวียนในหมู่บ้านน้อย ขณะเดียวกัน ก็ต้องขายข้าวให้กับพ่อค้าเหล่านี้ด้วย เพราะพ่อค้าในหมู่บ้านตอนนั้นมักทำอาชีพเป็นพ่อค้าคนกลาง ติดต่อซื้อให้กับพ่อค้ารายใหญ่จากในเมืองด้วย ชาวบ้านจึงต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจจากเจ้าของร้านค้าในหมู่บ้านมากขึ้นทุกที ขณะเดียวกันก็ถูกพ่อค้าเหล่านี้เอารัดเอาเปรียบ อันเป็นความด้อยกว่าทางด้านเศรษฐกิจอย่างเด่นชัด

ถนน รพช. สายแรก เป็นเส้นทางที่นำ ลาวอีสานอพยพ(คำเรียกของชาวบ้าน)จากบุรีรัมย์ สุรินทร์ มหาสารคาม อุบล ศรีสะเกษ เข้ามาตั้งถิ่นฐาน เป็นกระท่อมชั่วคราวอยู่ในหมู่บ้านช่วงปีพ.ศ. 2505-2511 เพื่อบุกเบิกจับจองที่ดินที่ เปิดใหม่ ซึ่งห่างจากหมู่บ้านขนาดใหญ่ลงไปทางใต้ราว 3 กิโลเมตรระยะนี้จึง เป็นระยะที่หมู่บ้านแออัดมาก ชาวบ้านเล่าว่า

"ตอนนั้นหมู่บ้านแน่นไปด้วยกระท่อม ที่ทำด้วยไม้ไผ่มุงหญ้า เป็นการชั่วคราว พวกลาวเข้ามาขออาศัยชั่วคราวเพื่อจับจองที่ มันไม่กลัวถูกจับเหมือนเขมร(ชาวข่างใหญ่) เพราะพวกนี้มีเงินมีทองมาด้วย ถูกจับมันก็เอาเงินเสียเดี๋ยวก็ปล่อย มันก็ถากถางใหม่อยู่อย่างนั้น หมู่บ้านเราเองก็คนมากขึ้นเพราะพวกลาวทยอยกันเข้ามาเรื่อยอาหาร การกินก็หาซาก ขึ้นเพราะพวกลาวมันจับกินหมดไม่ว่า ปลา หอย กบ เขียด อังอาจ หรือ แมกกระทัง ชิง ชา ตะไคร้อื่นๆ มันก็เอาไปกินจนหมด มีเท่าไรก็ไม่พอ พวกเราหากินสู้มันไม่ได้ หมู่บ้านซึ่งอาหารหาซากอยู่แล้วก็มาหมดจริง ๆ เอาตอนนี่เอง "

การอพยพเข้ามาของชาวลาว ได้ทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้าน รัดตัวมากยิ่งขึ้น เพราะชาวลาวได้เข้ามาแย่งทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดของชาวบ้าน โดยเฉพาะ ทรัพยากรที่ใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพแบบดั้งเดิม การพึ่งพาตนเองโดยอาศัย ทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลักสิ้นสุดลง นอกจากนั้นชาวลาวเหล่านี้ได้นำทุนรอน ติดตัวมาด้วย เป็นเหตุให้ หมู่บ้านซึ่งเดิมมีเงินหมุนเวียนอยู่น้อยมาก ก็เริ่มมีเงิน สดหมุนเวียนมากขึ้น จากการที่ชาวลาวเริ่มแบ่งซื้อข้าวจากชาวบ้านบริเวณ บาง ราชชื่อไม้ หญ้ามุงหลังคา หรือไม้ก้างชาวบ้านถางถางที่ และยังมีบางกิจการ ที่สร้างฐานะให้กับชาวบ้านข่างใหญ่ได้ คือการซื้อที่ดินขายต่อให้แก่พวกลาว การที่ เงินเริ่มเข้ามาอยู่ในมือของชาวบ้านมากขึ้น ทำให้การแลกเปลี่ยนที่เคยใช้ข้าว เป็นสื่อกลางของชาวบ้านข่างใหญ่เปลี่ยนมาใช้เงินตรามากขึ้น และการกู้ยืมก็ไม่ได้จำกัดอยู่กับนายทุนบางคนเช่นนายเหมื่อน หรือจำปาเช่นเดิม ชาวบ้านมีโอกาส ในการหยิบยืมกันเองมากขึ้น มีทางเลือกในการขอความช่วยเหลือกู้ยืมต่าง ๆ มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการใช้เงินตราเป็นสื่อกลางมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ชาวบ้านเห็นประโยชน์เป็นตัวเงินมากขึ้น ทุกอย่างถูกตีค่าเป็นเงิน การช่วยเหลือต่างๆ ก็ถูกระบุว่าสูญเสียโอกาส เสียเวลาในการทำเงิน เดิมการช่วยงาน

เล็กน้อยเช่น สร้างบ้าน หามข้าวชนข้าว ฯลฯ ก็จะช่วยกัน แล้วเจ้าภาพเลี้ยงดูเรื่องอาหารการกิน แต่เมื่อเริ่มมีการจ้างถากถางที่ดิน โดยพวกลาวแบบมีค่าตอบแทนเป็นวัน การตีค่าแรงจึงเกิดขึ้น นอกจากนั้นเงินได้เป็นสิ่งที่มีความและมีช่วงของผลประโยชน์ตอบแทนที่รวดเร็วกว่าข้าวมาก เดิมถ้าเป็นข้าวนั้นผลตอบแทนในการกู้ยืมมักจะข้ามปีตามฤดูกาลแต่เมื่อเป็นเงินผลตอบแทนเห็นชัดและเป็นช่วงเวลาสั้น ชาวบ้านคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงมากถึงร้อยละ 5-10 ต่อเดือน แล้วแต่จำนวนเงินกู้ นับได้ว่าการเข้ามาของพ่อค้าและการอพยพเข้ามาของชาวลาวพร้อมกับการนำเงินสดเข้ามาหมุนเวียนในหมู่บ้านมากขึ้น ได้ทำให้ระบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป ในทางที่มองประโยชน์ในรูปของเงินเป็นหลัก รูปแบบความสัมพันธ์เดิมที่เน้นการช่วยเหลือตอบแทนเป็นแรงงานลดความสำคัญลงอันนำไปสู่ความขัดแย้งของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การเมืองซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาหมู่บ้านในระยะต่อมา

ในระหว่างนี้เอง ก็มีปรากฏการณ์ที่สำคัญเกิดขึ้นในท้องถิ่นคือการแพร่ขยายปฏิบัติการของคอมมิวนิสต์ในพื้นที่ ในตอนแรกเริ่มมีการปลุกระดมมวลชนทางหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านขนาดใหญ่ไปทางทิศตะวันตกราว 7 ก.ม. ก่อน กองกำลังติดอาวุธกลุ่มเล็กๆ ที่ได้รับการสนับสนุนอย่างจำกัดทำการเคลื่อนไหวลักษณะจรยุทธ์ในพื้นที่แคบ ๆ แล้วค่อย ๆ ขยายพื้นที่และความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับเช่นในเดือนตุลาคม 2510 เจ้าหน้าที่อนามัยและผู้ช่วยอีก 2 คน ได้ถูกผู้ก่อการร้ายยิงตายทั้งหมด ขณะเดินทางไป เพื่อฉีควัคซีนและตรวจโรคเรื้อน ต่อมาในเดือนสิงหาคม 2511 เด็กชายคนหนึ่งได้ถูกฝ่ายผู้ก่อการร้ายยิงตาย เพื่อแก้แค้นที่พี่ชายได้บอกแหล่งสนับสนุน ของผู้ก่อการร้าย ให้เจ้าหน้าที่รัฐ (กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ , มปป : 2-6)

การก่อการร้ายในพื้นที่ของอำเภอ ได้ขยายตัวและทวีความรุนแรงขึ้นหลังเหตุการณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ได้มีการปฏิบัติการประสานระหว่างเขตป่าเข้ากับเมือง ราษฎรในชนบทเริ่มถูกชักชวนให้เข้าไปร่วมกิจกรรมติดอาวุธอยู่ในป่ามากขึ้น จนกระทั่งเดือนตุลาคม 2519 เกิดการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน การหลบหนีเข้าป่า มีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เขตอีสานใต้ เพราะพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย มีแหล่งสนับสนุน เป็นฐานส่งกำลังบำรุง และมีโรงเรียนสอนลัทธิคอมมิวนิสต์อยู่ในดินแดนกัมพูชา ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวส่วนใหญ่อยู่ตรงข้าม

กับอำเภอทาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ และตรงข้ามกับอำเภอบ้านกรวด อำเภอ
ละหานทรายจังหวัดบุรีรัมย์ ในปี 2520 ได้มีกองกำลังมาวาดต้อนและจับกุม
ราษฎรไปเข้ารับการอบรมในโรงเรียนที่ตั้งขึ้น รวมไปถึงมีการปล้นสดมภ์ตามแนว
ชายแดนโดยกองกำลังของฝ่ายผู้ก่อการร้าย ร่วมกับทหารกัมพูชา (กองวางแผน
เตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ, 2518:20-21)

เมื่อมีข่าวการก่อการร้าย ชาวบ้านมักลือกันว่าโจรป่ามา แล้วพากันหนี
ไปอยู่ที่ทุ่งนาไม่กล้าอยู่ในบ้าน จนเมื่อผู้ก่อการร้ายขยายอิทธิพลมาถึงก็มีชาวบ้าน
หลายคนเข้าร่วมด้วย บางคนก็เข้าป่าด้วย บางคนก็อยู่ในหมู่บ้านแต่ชาวบ้านก็รู้ว่า
ใครบ้างที่เป็นคอมมิวนิสต์ เพราะติดต่อกับญาติหรือพรรคพวกที่อยู่ในป่า เมื่อทหาร
เข้ามาตั้งฐานฝึกชาวบ้านเป็น ทส.ปช. ที่โรงเรียนราวปี 2518 ชาวบ้านทำ
ตัวลำบากมาก กลายเป็นคนกลางที่เข้าข้างไหนก็ลำบากใจ ชาวบ้านจะบอกทหาร
ว่าใครเป็นคอมมิวนิสต์ก็ไม่ได้ จะถูกฆ่า ถ้าบอกคอมมิวนิสต์ถึงการเคลื่อนไหวของ
ทหารก็จะถูกจับอีก ความสัมพันธ์ระหว่างสามฝ่าย สร้างความอึดอัดใจให้กับ
ชาวบ้าน แต่ชาวบ้านก็พยายามปรับตัว ทุกวันที่ชาวบ้านเจอกับคอมมิวนิสต์ช่วงที่
ไปทำงานทำไร่ ก็ไม่ได้บอกทหาร แต่ถ้าคอมมิวนิสต์มาลอบโจมตีทหาร ชาวบ้าน
ก็จะช่วยทหาร ดังเหตุการณ์เมื่อปี 2520 ศษค. ได้ร่วมมือกับชาวบ้านสร้างสะพาน
ข้ามลำห้วยที่ติดกับโรงเรียนเพื่อนำวัวควายข้าม ขณะที่กำลังสร้างก็มีผู้ก่อการ
ร้ายมาลอบยิง ศษค. และ อส. รวมทั้งชาวบ้านได้ช่วยกันไล่ล่า แต่ไม่มีฝ่ายใด
เสียหาย อีกครั้งหนึ่ง ที่ผู้ก่อการร้ายมาลอบวางระเบิดสะพานจนเกิดการปะทะกับ
ทหาร ฝ่ายคอมมิวนิสต์ถูกยิงตาย 1 คนซึ่งก็เป็นญาติ ๆ กับคนในหมู่บ้าน พ่อทอง
ได้เล่าสถานการณ์ของหมู่บ้านในระบุนั้นว่า " เมื่อก่อนเจอคนป่า(ผกค.) บ่อย
ตอนออกไปทำนาไปเลี้ยงควายทุกคนจะรู้ว่าถ้าเจอคนป่าไม่ให้วิ่งหนีถ้าวิ่งจะถูกยิง
ให้ทำตัวธรรมดาพูดคุยทักทายกับพวกเขา คนป่าบอกว่าไม่ต้องกลัว พวกเขาจะมา
ช่วยชาวบ้านป้องกันอันตรายจากพวกเขมร(กัมพูชา) คนป่าจะมีปืนอยู่ประจำ บาง
ครั้งก็แบกให้เห็นชัด บางครั้งก็ไว้ในถุงเป้ หรือห่อผ้าขาวม้า จะเจอครั้งละไม่
มาก 5-6 คน เขาจะไม่ทำอะไรชาวบ้านจะติดต่อกับบางคนที่เกี่ยวข้อง เท่านั้น
แต่ชาวบ้านเองระบุนั้นก็ไม่กล้าที่จะทำงานอยู่ในทุ่งจนมีค่า"

ยุคเร่งรัดพัฒนา (หลังจากประมาณปี พ.ศ. 2520 ถึงปัจจุบัน)

จากสถานการณ์ก่อการร้าย ซึ่งส่งผลกระทบต่อ ความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่จะต้องประสบภัย ไม่สามารถออกไปทำมาหากินได้ตามปกติ ด้มีความเป็นอยู่อดอยาก ทุกข์ยากขึ้นเป็นลำดับซึ่งเมื่อความทราบถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงมีพระราชดำริในปลายปีพ.ศ. 2521 ให้กรมชลประทานประสานงานกับกองทัพบกเร่งรัดทำการสำรวจ ออกแบบและทำการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขึ้น โดยทรงมีพระราชประสงค์จะแก้ไขปัญหาในพื้นที่ให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ของน้ำ เพื่อประกอบอาชีพการเกษตรกรรม ใกล้เคียง ๆ หมู่บ้านเป็นการแก้ปัญหาการดำรงชีพไปก่อน เพราะการออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านเป็นระยะทางไกล ๆ จะทำให้ชาวบ้านต้องบาดเจ็บล้มตาย จากการเหยียบกับระเบิดและถูกผู้ก่อการร้ายจับกุมมากขึ้น

การดำเนินการพัฒนาช่วยเหลือชาวบ้านได้ขยายตัวขึ้นเป็นลำดับและได้ขยายขึ้นเป็นโครงการพัฒนา เพื่อความมั่นคงระดับพื้นที่ในเขตอำเภอ (โครงการพมพ.) ในเดือนตุลาคม 2522 โดยมีลักษณะเป็นโครงการพัฒนาผสมผสาน มุ่งแก้ปัญหาช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ชนบทยากจน ที่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการกระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และทหารกัมพูชาเป็นหลัก มีหน่วยราชการเข้าพนักงานปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายและแผนงานเดียวกัน ถึง 30 หน่วยงาน โดยมีกองทัพภาคที่ 2 เป็นหน่วยประสานงานดำเนินงานสอดคล้องกับแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ การพัฒนางานชลประทานเพื่อการเกษตร พัฒนาการศึกษา การศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมและพัฒนาด้านการแพทย์ ซึ่งได้กำหนดความเร่งด่วนในการดำเนินงานไว้ดังนี้

1. งานพัฒนาแหล่งน้ำ ถือเป็นงานที่มีความเร่งด่วน และมีความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยมีเป้าหมายการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งระยะสั้นและระยะยาวไว้โดยแน่นอนรวมถึงการจัดให้ราษฎรใช้ประโยชน์ของน้ำในการ ประกอบอาชีพให้มั่นคงตลอดไปโดยการสร้างแหล่งน้ำทั้งที่เป็น เขื่อนและอ่างน้ำเก็บน้ำกระจายในหมู่บ้านเป้าหมาย รวมไปถึงการสร้างคลองส่งน้ำในบริเวณแหล่งน้ำข้างต้นด้วย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพเต็มที่ในการใช้น้ำ

2. งานพัฒนาอาชีพ เพื่อมุ่งปรับปรุง การทำมาหากินของราษฎร โดยเปลี่ยนแปลงค่านิยม จากระบบการผลิตเพื่อยังชีพ ไปสู่ระบบเศรษฐกิจเงินสดต้อง การให้ราษฎรประกอบอาชีพหลายสาขา ในเวลาเดียวกัน ทั้งอาชีพหลักและอาชีพ รองที่เสริมรายได้ เน้นหนักการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นให้ครบวงจร ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม รวมถึงการจัดระบบตลาด รองรับที่เป็นธรรมเท่าที่จะสามารถทำได้ในพื้นที่ ในกรณีโครงการฯ ได้ส่งเสริม ให้ราษฎรได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ทำกินที่ได้รับการจัดสรรให้ โดยการพยายามหา แหล่งเงินทุนมาให้ราษฎรใช้ในการลงทุน ประสานงานเกี่ยวกับการตลาด รับซื้อ ผลิตผลทางเกษตรและผลิตผลจากการใช้เวลาว่างของชาวบ้าน เช่น การทอ ผ้าไหม การปศุสัตว์ เป็นต้น

3. งานการปรับปรุงโครงสร้างขั้นพื้นฐาน และการก่อสร้างสาธารณ ประโยชน์โดยมีความมุ่งหมายที่จะปรับปรุงสังคมชนบทในเขต อำเภอ ซึ่งเคย มีความขาดแคลน ให้ประชาชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกใช้สอย ใกล้เคียงสังคมใน เมืองโดยดำเนินการปรับปรุงในหมู่บ้านชุมชนเดิม 30 หมู่บ้านในหมู่บ้านจัดตั้งใหม่ 10 หมู่บ้าน เช่น งานปรับปรุงสาธารณูปการ งานการศึกษา และวัฒนธรรม งาน สาธารณสุขขั้นมูลฐาน งานการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งการจัดระบบพื้นที่ให้สอดคล้องกับแผนยุทธการของทหาร เพื่อจะพัฒนาประชากรให้มีลักษณะเป็นชุมชนทหาร เป็นการผนึกกำลังประชาชนป้องกันประเทศชาติ ตามนโยบายการต่อสู้แบบเบ็ด เสร็จของรัฐบาล กิจกรรมที่เด่นชัด อาทิ ถนน สถานีอนามัยชุมชนอาคารชั่วคราว เป็นต้น

การตัดถนนลาดยาง สาขยุทธศาสตร์ตาพระยาเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2522 ได้ทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับหมู่บ้านขนาดใหญ่อย่างมากมาย และรวดเร็ว กว่าที่เคยเป็นมาในอดีต ถนนสายนี้ได้นำสิ่งแปลกใหม่เข้ามายังหมู่บ้าน เชื้อนที่ ถูกสร้างขึ้นห่างออกไปราว 5 กม. ทางภูเขาด้านใต้ กั้นห้วยธรรมชาติที่ไหลผ่าน หมู่บ้าน ไฟฟ้าที่นำความสว่างไสวมาให้ พร้อมกับสิ่งของอุปโภคบริโภคแบบใหม่ที่ ชาวบ้านเริ่มให้ความนิยมชมชอบและอดอ้ออ้างกัน มีตลาดเกิดขึ้นห่างไปทาง ทิศใต้ 3 กิโลเมตรที่คอยรองรับผลผลิตจากชาวบ้าน และเป็นแหล่งจับจ่ายซื้อหา สินค้าต่าง ๆ จากภายนอกที่ชาวบ้านชอบ โครงการพัฒนาต่าง ๆ ล้วนเป็นความ พยายามจากรัฐ ที่ต้องการจะลบสีแดง ให้หมดไปจากพื้นที่ โครงการพัฒนา

ชลประทานโครงการธนาคารข้าว นับ เป็นโครงการสำคัญ ที่พยายามจะเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านขนาดใหญ่

การพัฒนาชลประทาน

ในปี พ.ศ.2524 กรมชลประทาน ได้สร้างเขื่อน กันดินน้ำ ที่ไหลผ่านหมู่บ้านเสรี และจัดการเรื่องระบบส่งน้ำใหม่ทั้งหมด น้ำจากเขื่อนจะถูกปล่อยมาตามคลองสายหลัก (Main Canal) ที่วางแนวตามที่สูงทางทิศตะวันออกห่างจากหมู่บ้านไปราว 3 กม. จากคลองหลักจะมีคลองเอก (Maximal Canal) แยกไปยังด้านใต้ของหมู่บ้าน 1 สาย และเลียบชายหมู่บ้านด้านตะวันออกอีก 1 สาย (ตามแผนที่ 2) คลองหลักและ คลองเอกจะทำด้วยคอนกรีตตลอด เว้นแต่ช่วงที่ทับลำห้วยของหมู่บ้านเดิมนั้นยังใช้ของเดิมที่เป็นดินธรรมชาติ คลองเอกจะแยกเป็นคลองย่อยอีก โดยมีจุดแยกห่างเป็นระยะเท่า ๆ กัน คลองย่อยจะส่งน้ำผ่านที่นาของชาวนา ผู้ที่มีที่นาติดกับคลองย่อยจะจัดเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยจะมีชื่อเรียกเป็นตัวเลขเช่น 01, 02, 11 เป็น ต้น คลองเอกจะปล่อยน้ำเข้าสู่คลองย่อย เพื่อให้ น้ำสูงขึ้นพอที่ชาวนาจะระบายน้ำเข้าคลองย่อย ที่เป็นร่องดินขนาดกว้าง 1 เมตรเพื่อระบายน้ำเข้าสู่ที่นาของตน คลองย่อย นับว่าเป็นชั้นสุดท้ายของระบบชลประทานที่จะกระจายน้ำจำนวนมากมาเข้าสู่ที่นา คลองย่อยจึงจำเป็นมากในความรู้สึกของชาวนา เพราะเป็นคลองเส้นเดียวเท่านั้น ที่จะสามารถนำน้ำเข้าสู่ที่นาตนเองได้ เมื่อต้องการในฤดูหว่านกล้า ดำนา และเป็นคลองระบายน้ำออก ในช่วงเก็บเกี่ยวและนวด แม้ว่าที่นาส่วนใหญ่ของหมู่บ้านจะเทเอียงตามลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งเหมาะในการเปิดน้ำเข้านาและระบายน้ำออกเป็นอย่างดี แต่ชาวบ้านก็ดูจะไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์ตรงนั้นมากนัก ทั้งนี้เพราะการเปิด ปิดน้ำได้ถูกควบคุมอย่างเคร่งครัดจากชลประทานอยู่แล้ว เมื่อจะดำนา น้ำในคลองก็จะสูงขึ้นพอที่พวกเขาจะเปิดน้ำเข้านาเพื่อดำนาได้ จนเมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวและนวด น้ำในคลองก็จะลดลง จนพวกเขาระบายน้ำได้หมดสามารถเก็บเกี่ยวและนวดได้โดยสะดวก การเทเอียงของที่นาจึงไม่ได้เป็นประโยชน์ในการจัดระบบเรื่องน้ำอีกต่อไป แต่กลับกลายเป็นปัญหาเพราะที่นาที่ไม่เสมอกันจะทำให้ที่ดอน

ขาดน้ำในขณะที่ที่ลุ่มน้ำท่วม ชาวบ้านบางรายจึงจ้างรถแทรกเตอร์ปรับพื้นที่ให้เสมอกันเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

โครงสร้างของคลอง ที่ถูกจัดสรร อย่างมีระบบจากทางราชการ เป็นเหมือนชลตาข่าย ที่คอยหล่อเลี้ยงต้นข้าวของชาวบ้านทำให้พวกเขาสามารถผลิตและจัดระบบการผลิตของตน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อีกด้านหนึ่งชลเหล่านี้ได้เข้าไปเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแบบเดิมของชาวบ้านอย่างมากมาอย่างรวดเร็ว จนบางเรื่องชาวบ้านไม่สามารถปรับตัวได้ทัน

การพัฒนาชลประทาน ได้เข้าไปเปลี่ยนแปลง ระบบการผลิตและระบบการจัดสรรทรัพยากร การจัดกลุ่มสังคมในหมู่บ้าน ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป นอกจากนี้แล้ว ยังมีโครงการธนาคารข้าว ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาสำคัญที่ส่งผลกระทบอย่างสำคัญต่อระบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของหมู่บ้าน

โครงการธนาคารข้าวบ้านยางใหญ่

ทุนดำเนินการ	ข้าวสารจำนวน 50 กระสอบ
ปีที่เริ่มโครงการ	ปี พ.ศ. 2522
ที่มา	เป็นกิจกรรมพัฒนาหนึ่งในโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่ของอำเภอ เพราะในอดีตก่อนสร้างถนนยุทธศาสตร์ และสร้างเขื่อนนั้น น้ำได้หลากจาก บริเวณภูเขาทางด้านใต้ ซึ่งเป็นต้นน้ำของหมู่บ้านท่วมไร่นา เสียหายเกือบทุกปี ดังนั้นทางอำเภอจึงประสานงานกับกองทัพภาคที่ 2 นำข้าวสารจำนวน 50 กระสอบ มามอบให้ เพื่อเป็นทุนจัดตั้งธนาคารข้าวของหมู่บ้านขึ้น
วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน	เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนข้าวบริโภค ของชาวบ้านจากจนทางราชการได้มอบหมายให้ชาวบ้าน ภาสได้การนำของ ผู้ใหญ่บ้านจัดสรรและดำเนินการเอง ผู้ใหญ่อำนาจได้เรียกประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน และบุคคลสำคัญของหมู่บ้านอื่น ประกอบไปด้วย นายสมร (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ลุงพรหม (ผู้ทรงคุณวุฒิ) นายคณิต (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) นายสำเนียง

(กรรมการหมู่บ้าน) มาพูดคุยหารือกัน ในเรื่องการดำเนินการทั้งหมดที่ประชุมลงมติ ในเรื่องต่าง ๆ คือ 1) ผู้มีสิทธิในการกู้ยืมนั้นควรเป็นผู้ที่สามารถ ใช้จ่ายได้ ต้องเป็นผู้ที่มีอาชีพหรือรายได้ที่เป็นหลักประกันได้ว่าหนี้ของธนาคารข้าวมจะไม่สูญ คณะกรรมการ เห็นพ้องกันว่าควรมีมาตรการบางอย่างคือ 2) ผู้ที่จะมีสิทธิในการกู้ยืมจะต้องเสียค่าสมัครเป็นสมาชิก เพื่อสร้าง ชั่งข้าวเป็นจำนวนเงินรายละเอียด 100 บาท 3) อัตราดอกเบี้ยที่คิดจากสมาชิกนั้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ เน้นให้ความช่วยเหลือกับสมาชิก จึงให้คิดดอกเบี้ยในอัตราต้น 10 ดอก 2 แต่ข้าวจำนวนแรกที่มีเป็นข้าวสารจึงกำหนดเป็น กรณีเฉพาะว่าผู้ที่กู้ครั้งแรกเป็นข้าวสาร 1 กระสอบ ต้องส่ง คืนเป็นข้าวเปลือก 2 กระสอบ 4) กรรมการผู้รับผิดชอบนั้น มีผู้ดูแลใกล้ชิดโดยตรง 2 ฝ่าย 3 คนคือ กรรมการดูแลและตรวจเช็คการกู้ยืม การส่งคืน 2 คนได้แก่ นายสำเนียง และนายสมร เลขานุการ 1 คน คือ นายคณิต โดยการดูแล ควบคุมของผู้ใหญ่อำนาจ จากนั้น ผู้ใหญ่ก็ประชุมชาวบ้านเพื่อประกาศให้ทราบ

โครงการธนาคารข้าวของหมู่บ้านได้สมาชิกทั้งสิ้น 63 ราย ได้เงินสร้างชั่งข้าวเป็นจำนวนเงิน 6,300 บาทโดยใช้ที่ของโรงเรียน บริเวณแถวเด็วกันกับบ้านพักครูติดลำห้วยเป็นที่ก่อสร้าง การดำเนินการในปีแรกได้ผลดี ปริมาณข้าวเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว คือ 100 กระสอบข้าวเปลือก การให้กู้ยืม และติดตามหนี้สินเป็นไปด้วยดี สิ้นปีที่ 2 ข้าวเปลือกงอกเงยขึ้นจากดอกเบี้ย กรรมการได้ปรึกษากันว่าสิ้นปีที่ 3 (พ.ศ. 2524) ของการเก็บดอกเบี้ยชั่งข้าวที่มีจะไม่เพียงพอ คณะกรรมการจึง ตกลงกันว่าต้องเก็บเงินจากสมาชิกเพิ่มอีกรายละ 200 บาท เพื่อสร้างชั่งขึ้นอีก 1 หลัง แต่เมื่อดำเนินการไปได้เล็กน้อย ผู้ใหญ่อำนาจได้เสียชีวิตลงอย่างกระทันหัน เมื่อผู้ใหญ่เหมือนเข้ามาดำเนินการต่อได้เปลี่ยน

ผลการดำเนินงาน

แปลงกรรมการทั้งหมด แต่งตั้งนายรวย ผู้ช่วยตราซึ่งเป็น
คนลาว เป็น กรรมการดูแลการกักขังและนายข้างเป็น
เลขานุการ สมาชิก ของธนาคารข้าว ส่วนใหญ่ซึ่งเป็น
ชาวเขมร เห็นการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้ง
และพวกตน ก็เป็นฝ่าย ถูกกระทบจากการเปลี่ยนแปลง
ดังกล่าวจึงนั่งเฉยไม่ยอมชำระ หนี้และไม่ยอม จ่ายเงิน
เพิ่มอันเป็นการต่อต้านผู้ใหญ่เหมือนด้วย ข้าวที่ถูกกัก ขังไป
จึงเริ่มเก็บได้บ้างไม่ได้บ้าง และในที่สุดข้าว ก็ไม่มี เหลือ
เลขกิจกรรมธนาคารข้าวก็ยุติลงเหลืออนุสรณ์ไว้เพียง ยี่ง
ข้าว กับป้าสเท่านั้น ทั้ง 2 ฝ่าย ต่างโจมตีกันและกัน
ฝ่าย นายสำเนียง บอกว่า ธนาคารข้าวล้มเหลวเพราะ
ผู้ใหญ่ไม่ต้องการจะทำจริง ข้าวที่ถูกกักขังไปสามารถให้
กรรมการ ไปตามเก็บได้ บัญชีก็มี แต่ผู้ใหญ่ไม่ทำ ฝ่าย
ผู้ใหญ่ก็บอกว่าตนเองทำอะไรไม่ได้เพราะ นายคณิตไม่ยอม
ให้บัญชีลูกหนี้ นายสมร บอกว่าการ ที่ผู้ใหญ่ไม่สนใจ
เพราะธนาคารข้าวทำให้ผลประโยชน์กิจการให้กับผู้ใหญ่
กระทบกระเทือน

ข้อสังเกต

การดำเนินกิจกรรมธนาคารข้าวหมู่บ้านข้างใหญ่ สามารถ
พิจารณาได้เป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงแรกสมัยผู้ใหญ่อำนาจ
ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ในการดำเนินการจน
ต้องวางแผนขยายยังข้าว และ 2) ช่วงสมัยผู้ใหญ่เหมือน
ที่ประสบความสำเร็จ ล้มเหลว จนกระทั่งไม่มีข้าวเหลืออยู่เลย
ถ้าจะพิจารณาความสำเร็จ สามารถมองได้เป็น 2 รูปแบบ
คือ 1) ช่วงแรกการบริหารงานเป็นไปด้วยดี แต่ไม่สามารถ
ทำตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้ เพราะยึดติดกับ
การสนองนโยบายของรัฐที่ต้องมีธนาคารข้าว จึงนำรูปแบบ
ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ที่เคยใช้กันในหมู่บ้านมาใช้
กับธนาคารข้าวโดยเน้น หลักประกันในการกักขัง เพื่อไม่ให้
หนี้สูญ 2) เป็นช่วง ที่ไม่ยอมทำตามวัตถุประสงค์เลยเพราะ

เกิดผลกระทบจากการ สูญเสียผลประโยชน์และความขัด
แย้งระหว่างกลุ่มการเมือง

พัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกหลายประการคือ พัฒนาการเชิงพาณิชย์ การเข้ามาของอำนาจรัฐโดยการดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ เช่นถนน การชลประทาน ธนาคารข้าว เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบกับระบบเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านขนาดใหญ่เป็นอย่างมาก.